

Prva procjena bruto domaćeg proizvoda (BDP) i stvarne individualne potrošnje (SIP) po stanovniku, prema standardu kupovne moći za 2014. godinu

EUROSTAT je 16. juna 2015. godine objavio prve preliminarnе podatke o bruto domaćem proizvodu i stvarnoj individualnoj potrošnji po stanovniku za 2014. godinu, iskazanim preko standarda kupovne moći. MONSTAT je učestvovao u ovom projektu zajedno sa zvaničnim statističkim institucijama ostalih evropskih zemalja.

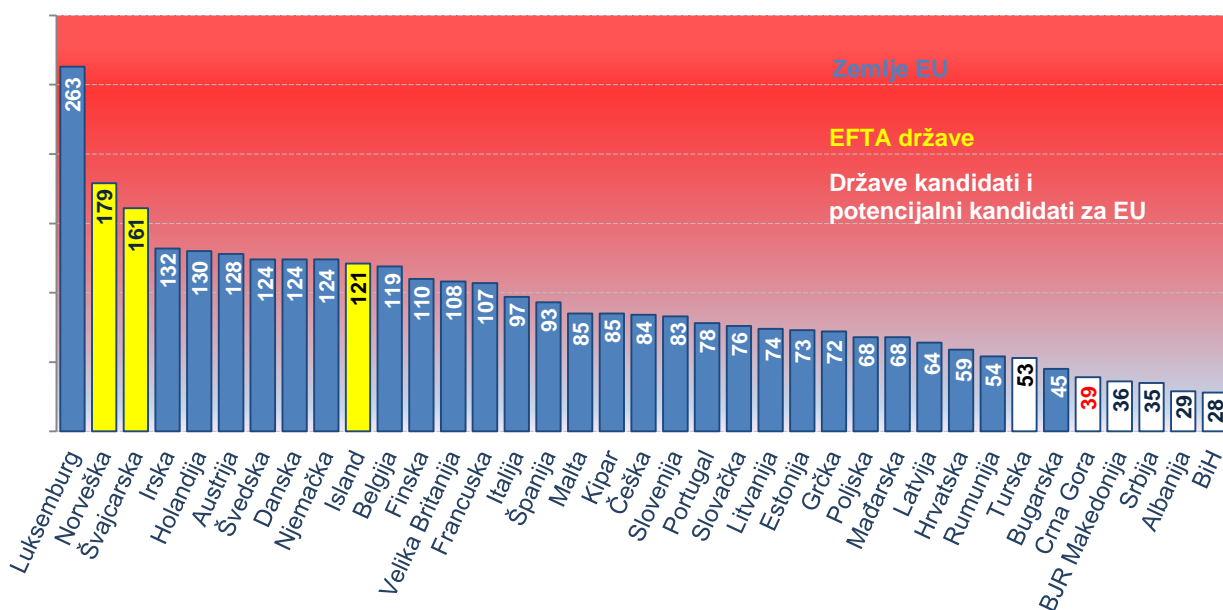
Prema prvoj procjeni EUROSTAT-a bruto domaći proizvod po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2014. godini iznosi 39% prosjeka EU28.

Od zemalja članica EU, najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći zabilježen je u Luksemburgu, čiji je nivo više od dva i po puta iznad prosjeka EU28, i iznosi 263% EU prosjeka, dok se Bugarska nalazi na najnižem nivou sa 45% prosjeka EU.

Od zemalja iz regiona Hrvatska ima najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći koji iznosi 59% prosjeka EU, dok se Crna Gora nalazi na drugom mjestu na nivou od 39% prosjeka EU. Makedonija i Srbija se nalaze na nivou od 36% odnosno 35% evropskog prosjeka, Albanija na nivou od 29% dok je Bosna i Hercegovina na nivou od 28% evropskog prosjeka.

Stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema SKM-u prema prvoj procjeni među zemljama članicama se kretala između 51% ispod prosjeka EU u Bugarskoj i 40% iznad prosjeka EU u Luksemburgu.

Grafik 1. Procijenjeni BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći, 2014. godina, EU28=100

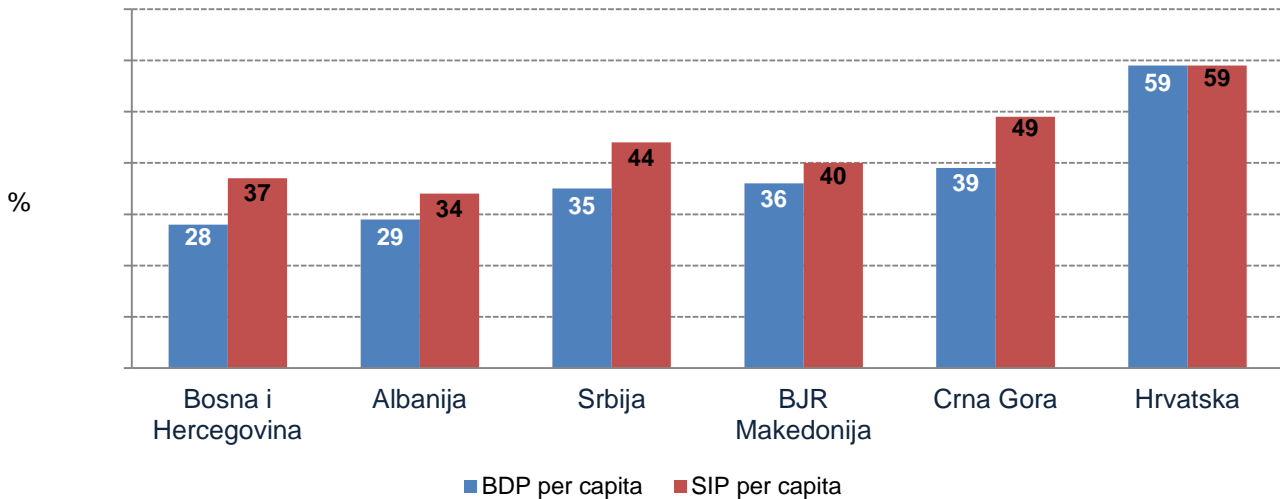
Tabela 1. Prva procjena *bruto domaćeg proizvoda i stvarne individualne potrošnje po stanovniku prema standardu kupovne moći za 2014. godinu*

Država	BDP po stanovniku		SIP po stanovniku	
	2013	2014 ¹	2013	2014 ¹
EU28	100	100	100	100
Luksemburg	258	263	136	140
Irska	130	132	95	93
Holandija	131	130	113	112
Austrija	128	128	120	121
Danska	124	124	115	115
Njemačka	122	124	122	123
Švedska	127	124	115	114
Belgija	119	119	111	114
Finska	113	110	115	113
Velika Britanija	109	108	115	114
Francuska	107	107	110	112
Italija	99	97	100	98
Španija	94	93	90	90
Kipar	89	85	93	91
Malta	86	85	80	78
Češka	82	84	74	75
Slovenija	82	83	76	74
Portugal	78	78	84	83
Slovačka	75	76	74	74
Litvanija	73	74	78	80
Estonija	73	73	65	65
Grčka	73	72	83	83
Mađarska	66	68	62	62
Poljska	67	68	75	74
Letonija	64	64	66	65
Hrvatska	61	59	61	59
Rumunija	54	54	55	55
Bugarska	45	45	49	49
Norveška	186	179	136	136
Švajcarska	162	161	128	129
Island	119	121	116	118
Turska	53	53	59	57
Crna Gora	40	39	51	49
BJR Makedonija	36	36	40	40
Srbija	37	35	46	44
Albanija	28	29	33	34
Bosna i Hercegovina	29	28	37	37

Izvor: EUROSTAT

¹ Procijenjeni podaci za 2014. godinu

Grafik 2. Procijenjeni BDP i SIP po stanovniku prema standard kupovne moći za 2014. godinu, poređenje sa zemljama okruženja, EU28=100

Za zemlje koje imaju status kandidata za članstvo u EU, prema prvoj EUROSTAT-ovoj procjeni SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći se kreće u rasponu od 34% do 49% prosjeka EU. Stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2014. godini iznosila je 49% prosjeka EU28. Od zemalja u regionu SIP po stanovniku prema SKM je najveća u Hrvatskoj i iznosi 59% prosjeka EU, dok je najniža u Bosni i Hercegovini i Albaniji sa svega 37% odnosno 34% prosjeka EU28.

Dok je bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika uglavnom pokazatelj nivoa ekonomske aktivnosti, stvarna individualna potrošnja (SIP) po glavi stanovnika je alternativni pokazatelj, bolje prilagođen da opiše materijalno blagostanje domaćinstva.

Generalno, nivo SIP po stanovniku je više homogen nego BDP ali i dalje postoje značajne razlike među članicama EU. Struktura stvarne individualne potrošnje je bazirana na homogenim skupovima proizvoda i usluga koja domaćinstva konzumiraju ali su i dalje evidentne razlike između nivoa SIP per capita između zemalja članica EU.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Standard kupovne moći (SKM) je jedinica vještačke valute koja eliminiše razlike između nivoa cijena između zemalja. Tako jedan SKM kupuje isti obim roba i usluga u svim zemljama. Ova jedinica omogućava smisljeno poređenje obima ekonomskih pokazatelja u svim zemljama.

Na veličinu BDP-a po stanovniku izraženog u standardu kupovne moći najvećim dijelom utiče obim BDP-a obračunatog rashodnom metodom, nivo potrošačkih cijena i broj stanovnika.

Ovaj indikator, između ostalog, koristi se za prostorno poređenje veličine BDP-a, odnosno veličine ekonomije, te ekonomskog blagostanja.

Pariteti kupovne moći (PKM) su stope za prevođenje valuta koje se primjenjuju kako bi se izvršilo pretvaranje ekonomskih indikatora izraženih u nacionalnim valutama u zajedničku vještačku valutu – Standard kupovne moći (SKM), koja izjednačava kupovnu moć različitih nacionalnih valuta i omogućava svrsishodno poređenje obima između zemalja.

Na primjer, ako se bruto domaći proizvod po stanovniku izražen u nacionalnoj valuti svake zemlje koja učestvuje u poređenju, podijeli sa njenim PKM-om, dobijene vrijednosti će neutralizovati uticaj različitih nivoa cijena i istovremeno prikazati realni obim bruto domaćeg proizvoda na zajedničkom cjenovnom nivou. Kada se podijeli sa nominalnim kursom za datu godinu, PKM daje procjenu nivoa cijena za datu zemlju u odnosu na, npr. EU28.

Indeksi nivoa cijena obezbjeđuju poređenje nivoa cijena između zemalja u odnosu na prosjek EU. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupljom u poređenju sa EU prosjekom i obrnuto.

Stvarna individualna potrošnja odnosi se na sva dobra i usluge stvarno potrošena ili kupljena od strane domaćinstava. Ona obuhvata dobra i usluge kupljena direktno od strane domaćinstava kao i usluge koje su obezbijedjene od strane neprofitnih institucija i vlade za ličnu potrošnju (npr. zdravstvo i obrazovne usluge).

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Ivana VIDAKOVIĆ

Tel. +382-20-230 805

contact@monstat.org